

Treće doba

od 1526. do 1790.

Kraljevi iz kuće Habsburške i Habsburško-Lotarinške.

I.

Dva kralja: Ferdinand I. i Ivan Zapoljski.

(1527—1564).

Izbor dvaju kraljeva. Katastrofa na Mohačkom polju bješe sama o sebi tek izgubljena bitka, manje krvava od tolikih prije i poslije nje; ali prijeka smrt mladoga kralja Ludovika II., koji ne ostavi zakonita potomka, učini je osobito pogibeljnom. Uza sve to nijesu prestala stranačka trvenja, pače stranke umjesto da su potražile u slozi i u zajednici spas svoj i svoje domovine, još su većim ogorčenjem — prosuđujući kobni mohački dan sa stajališta svojih stranačkih interesa — stale jedna na drugu udarati. Narodna stranka, koja je sa svojim vođama Ivanom Zapoljskim i Stjepanom Verbőczyjem najvećim dijelom izbjegla mohačkomu pokolju, gledala je naime u njemu samo poraz dvorske stranke i njezine politike naslanjanja na inozemstvo, pa se sada svom snagom založila, da provede saborski zaključak od 1505., po kojem bješe sva k i s t r a n a c isključen od ugarsko-hrvatskoga prijestola. Dvorska je stranka opet gledala u Turčinu pogibeljna dušmanina, pa je stoga još krepčije uzela tražiti što tješnje veze sa Zapadom, ne smatrajući narodnu snagu Ugrâ i Hrvatâ dovoljnom za uspješnu obranu i borbu protiv otomanske carevine, koja se mohačkom pobjedom podiže do vevlasti prvoga reda. Jasno je dakle, da će oba ova stranačka stajališta nužno dovesti do preloma i u pitanju izbora novoga kralja.